

RECENSION

Timotei Duma Lalalilu i *Så firade vi jordens undergång*

Originaltitel Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii
Svensk titel Så firade vi jordens undergång
Regi Catalin Mitulescu
Producent Catalin Mitulescu
Manus Andreea Valean, Catalin Mitulescu
Foto Marius Panduru
Roller Timotei Duma, Dorothea Petre, Cristian Vararu, Ionut Becheru m fl
Rumänien/Frankrike 2006
Längd i tid 1 tim 41 min
Censur barn tillåten
Distributör novemberfilm

Så firade vi jordens undergång

Att efter 12:08 öster om Bukarest och Herr Lazarescus död våga säga att det är den rumänska filmen som väcker störst nyfikenhet i Europa idag är kanske att ta i. Men på senare tid har den sparsmakade produktionen i landet haft stora framgångar i framför allt Cannes. Detta är anmärkningsvärt då Rumänien enligt uppgift inte producerade en enda långfilm 2000. Nu väntar vi med spänning på årets Guldpalmvinnare, Cristian Mungiu *4 månader, 3 veckor och 2 dagar*.

Under tiden kan vi glädja oss åt Catalin Mitulescus *Så firade vi jordens undergång*, en varm och poetisk vardagsskildring med tydliga politiska undertoner, där det ofta dolda förtrycket av landets invånare löper som en röd tråd genom hela filmen. Mitulescu har valt att beskriva den politiska situationen 1989 genom en vanlig familjs vardag under tiden strax före och efter Ceausescus fall. Genom två syskons ögon, Eva 17 år och Lalalilu 7 år, tar vi del av det dagliga livet, där rädslan för att göra fel, säga fel och bli bestraffad ständigt är närvarande. För Lalalilu är tillvaron fortfarande en obekymrad lek, men när hans tonåriga syster vägrar be om ursäkt och berättar vad som hänt, när hon och hennes pojkvän Alexander slagit sönder en byst av landets ledare, kliver verkligheten också in i hans liv. Eva, som är en populär och duktig elev, flyttas till en yrkesskola där hon möter Andrei, en ensam pojke som förföljs och trakasseras inte bara av staten, utan även av skolans elever. Han drömmer om att fly landet genom att simma över Donau och delger Eva sina planer.

Så firade vi jordens undergång är en målande tragikomisk fresk som med en varlig, medkännande och samtidigt imponerande naturlighet, gör nedslag i vår europeiska nutidshistoria. Syskonen är omgivna av äldre släkt och vänner, ofta till synes udda existenser. Sammantaget skapas en helhet av ett myller av olika människo-

öden, där en viss galenskap är nödvändig för att orka överleva den till synes osynliga kontrollen av medborgarna. Detaljrikedomen och olika episoder i periferin, regissörens sätt att blanda allvar med det absurda, gör innehållet till en oförutsägbar frisk fläkt.

Mitulescu lyckas spela på alla våra känsloträngar samtidigt. Liksom hos Forman och Menzel blir det levande, drabbande och absolut övertygande. Filmen uppvisar inte bara starka influenser från tjeckiskt 60-tal, som när en gårdsfest ska äga rum och då Alexanders pappa, den impopulära säkerhetspolisen, dyker upp, känner vi också tydliga vingslag från Emir Kusturica. Och nog svävar även Fellinis ande över delar av anrättningen?

Mest minnesvärd blir kanske filmen för sin subtila skildring av kärleken mellan de båda syskonen; Lalalilus oro för att bli övergiven, hans egen tolkning av vem som hotar familjens trygghet, vem som vill system illa. Timotei Duma är lysande som Lalalilu. Han fångar på pricken det receptiva barnet, inte minst genom hans ekorppiga ögon tar vi del av hur han försöker förstå förändringarna i sin omgivning. Dorothea Petre, inte förvånande belönad för sin insats i Cannes, gestaltar Eva, flickan som förvandlas från bekymmerslös tonåring till allvarlig, ansvarstagande och medveten kvinna. Allt speglat genom ett oemotståndligt ansikte vi sent ska glömma.

När filmen är slut reser man sig omtumlad, glad och rik på känslor. Bara att se Ceausescus förvånade blick när folkmassan inte längre lyder honom, är oförglömlig.

Mats Sladö